

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шлях. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРІЮ:
Місцеві 5-00 год.
Чужоземні 18-00 „
Паріже 20-00 „
Річне 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Ба-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Збіра адреса 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

„Польща є оазою толеранції!...“

Львів, 10. серпня 1933.

Докола українців затискається щораз силь-
ніше залізний обруч. На Буковині панує смер-
тельна тишина, спричинена спаралізуванням
румунськими властями всякої зовнішньої ді-
яльності українського населення. На Східній
Україні шаліє терор під знаком централізації і
русифікації. На такому тлі Польща є без пере-
більшення оазою толеранції...

Таким коментарем закінчує сьогоднішня
„Газета Поравна“ короткий зміст кількох остан-
ніх кореспонденцій „Діла“ з Закарпаття, при-
чому — очевидно — з приємністю зачитувала
доривочно вирвані речення, що в найчорнішо-
му світі представляли тамешні відносини. Від-
слід і самозадоволення висновок про оазу толе-
ранції. Він покривається з тими ще найбільш
„ліберальними“ польськими голосами, які скрізь
розлягаються нині у польській пресі у зв'язку
з подіями у Світах, та які ми схарактеризували
кілька днів тому. Загальний тон тих голосів та-
кий: „бачите, скрізь вам українцям, ще гірше,
ніж у Польщі, — тому ви повинні бути Польщі
вдячні і покинути геть всі свої жалі та пре-
тенсії...“

Передовсім таке ставлення справи, при всьому
своєму розроблюючому політ. примітивізмі,
спирається на повному незнанні фактів і обста-
тин в інших державах, поза Польщею, де жи-
вуть українці. Візьмемо наприклад та саме За-
карпаття з ЧСР, яке дало притоку „Газеті По-
равній“ виголосити з емпфазою зачитоване в на-
головку твердження. Автор згаданих кореспон-
денцій із Закарпаття представляв негативні сто-
рінки чеської політики та жалівся на ті течії у
чехословацькому громадянстві, які аушніають
розвій української національної думки і пома-
гають великим національним ворогам (русофіль-
ство і вічне хитання поміж українським народ-
ним та русотяпським напрямком). А проте
ствердження великих труднощів, з якими му-
сять боротися українське національне відро-
дження на Закарпатті і всі наші жалі до чесь-
кої влади з приводу тих труднощів та з приводу
авторських явищ соціально-економічного харак-
теру, — все те не веде передовсім одного вели-
чезного факту, що український національний
рух на Закарпатті дістав взагалі змогу ширити-
ся і на здорових основах кріпшити лише від ча-
сів переходу тої країни під владу ЧСР. Отже ту-
ди наслідать такі факти, як існування нині на
Закарпатті ок. 600 українських народних шкіл,
і українські гімназії, 3 українські вчительські
і семінарії, 15 українських виділових шкіл, кіль-
кадесят заборонок, — і все те школи та уста-
нови державні, під вермою українських інспек-
торів. У тих школах є різні недостаті, деякі з
тих є ще в руках русофілів, істає все ще мов-
ний спір, а проте нема ніякого сумніву, що вони
авторять у швидкому темпі щораз нові кадри
молодих свідомих українських інтелігентів, ка-
дри, яких там у часах Мадарщини — за винятком
звичайних одиниць — зовсім не було... Фак-
том нпр. є, що істає і свободно працює там
„руський“ — фактично український (москові-
ти мають окрему школу організації) — „пласт“.
На всіх зазначених стаціях, на всіх печатках
державних установ Закарпаття — скрізь дво-
мовні написи: у чеській та українській мові.
чим найкраще зазначає чеська влада назовні
етнічний характер країни...

Колиж польська преса використовує укра-
їнські критичні голоси для порівнянь у неко-
ристь Чехословаччині та в користь українсько-
польських відносин, то слід їй пригадати хочби
найбільш побіжно вищевказані факти і про-
сити перестати порівняння: який був стан украї-
нського національно-культурного і політичного
життя у Галичині перед приходом польської
члуди і який є тепер? Що сталося з українськи-
ми мовними на всіх зазначених стаціях і дер-

жавних будинках, з українським народним шкіль-
ництвом, з учительськими семінаріями, з уні-
верситетськими катедрами, з „Пластом“ і т. д. і
т. д.?

Коли можна повести порівняння поміж від-
носинами на Закарпатті і в Галичині, то кожний
об'єктивний знавець історії обох країн мусить
ствердити аксіомні правди: там нічого не було і
тепер з трудом твориться нове, — тут дуже ба-
гато було і тепер з найбільшим трудом треба
оборонювати щораз ліквідовані старі надбання...

Взагалі дивоглядні критерії застосовують
польські публіцисти у своїх порівняннях, які
кажуть їм чванитись своєю толеранцією і прави-
ти українцям морали. Передовсім на Сході 15 літ
шаліє найстрашніша революція, яка проявляла-
ся в перших роках і віджила нині у формах, ві-
домих лише за часів Джингісхана, володаря мон-
голів, і Атилли, короля гунів. Кожний шаную-
чий себе публіцист повинен взагалі соромитись
порівнювати відносини й режими якоїнебудь пра-
вової європейської держави зі станом речей у
Світах. І коли до московських більшовиків не
можна мати претензій, можна лише боротися з
ними їхніми методами і всіма можливими засо-
бами старатись розвинути їхні правління, то до
всіх інших держав і режимів можна і треба мати
претензії, такі, які диктує саме почуття право-
вості та національно-політичної справедливості.
З того титулу, що десь є „гірше“, не випливає
мораль потреби приворювати боротьбу за на-
ціональні права і за можливості розбудови на-
ціональних цінностей там, де є „ліпше“. Тим
більше не випливає мораль вчення з тих основ-
них ідеалів, які істають незалежно від полі-
тичних обставин і можливостей боротьби!

У своїй найважчій „порівнюючій“ аргументації
польські публіцисти завжди забувають теж — з
ким вони мали і мають до діла. Ми вже вказали
на прикладі Закарпаття, що чехи застали там
майже аморфну етнічну масу, з якою не дуже
треба було рахуватися. Наддніпрянщина пере-
шла в рр. 1917-20 період власної державності і
геройських спроб ту державність втримати. Але
тодішня внаслідок боротьба не обхопила
широкі маси, які більше або менше оставали
„нейтральними“, байдужо приглядаючись як

воєю і гині національна армія. Той трагічний
стан знаємо добре ми — і знають його москалі.
Повстанчі зриви, які мали направити первісну
байдужість, прийшли запізно, а врештоту були
знову нескординовані і часто анархічні, не про-
сичені державницькою ідеологією. І лише та-
ке, ніщо інше, тільки таке психологічне підло-
жа українських селянських мас на Наддніпрян-
щині дозволило більшовикам розвинути свої
експерименти, дозволило їм проводити ті експе-
рименти при розмірно дуже невеликому спроти-
ві населення, і врешті дало вілвагу застосувати
найбрутальніші методи терору проти найменших
проявів окремішного національно-культурного
руху.

Не можна, здається, мати ніяких сумнівів
що, колиб на Наддніпрянщині істаувала в
масових національна свідомість галицького селян-
ства; колиб істаувало там тутешня почуття своїх
прав і тутешня почуття обов'язку їх оборони, ви-
плекане й загартоване від 1845 року — то й ро-
сійсько-українська війна виглядала би інакше і
навіть при українській военній програві націо-
нальна політика російських більшовиків булаб
інша.

Ясно річ, що відносини за Збручем витворю-
ють політичну ситуацію, яку мусять брати під
увагу всі українці поза межами СРСР. Але ви-
водити з тої нової політичної дійсності такий
висновок, що треба припинити боротьбу за на-
ціональну екзистенцію, за свої національні пра-
ва, на тих землях, де є наскрізь національно-
політично зрілими дві народні верстви, селян-
ська й інтелігентська, де національно-політична
думка кристалізувалася у десятиліттях мурав-
ниної праці, перейшовши потім етап 1918-19
року, і де вже на переломі 19. і 20. ст. істаува-
ли сильні фортеці духової і матеріальної куль-
тури, — доходити до такого висновку є найбіль-
шим абсурдом.

Тому радимо польським публіцистам зроби-
ти ревізію критеріїв, на підставі яких вони опі-
нують нинішню всеукраїнську дійсність і зокре-
ма українську дійсність у Польщі. У підста-
ви нових критеріїв радимо покласти дві ідеї: 1)
право нації і 2) проблему національної політи-
ки національно неохороненої держави. Коли бу-
дуть ясно сформульовані ці дві засадничі ідеї —
буде менше наївності у прилагдних псевдо-
політичних міркуваннях і менше непорозумінь.
ік.

Ще раз про „дев'ятнадцять літ тому“.

(Від нашого кореспондента)

Париж, 5. серпня 1933.

(=) Чи можна ще раз вернутись до теми
нашого передостаннього допису, до нещодавньої
теми „дев'ятнадцять літ тому“? Ми зупинились
були першим разом на французько-німецькій
частині цієї теми. Тимчасом англійсько-німецька
її частина майже така сама важка. Булоб гріхом
проминути її мовчанкою.

Перед нами кілька великих органів англій-
ської преси вчорашньої дати, вчорашньої, тобто
з 4. п. м. В усіх них передові статті присвячені
міркуванням про вступлення Англії у війну, яке
доконалося в два дні після виповіді французько-
німецької війни: ось чому й англійські роздуму-
вання про минуле, сьогоднішнє і завтрашнє, у
зв'язку з 19-ми роковинами початку війни, по-
явились на газетному папері щойно вчора.

Коли стоїть перед нами вибір серед англій-
ських газет, то очевидно й майже без вагання
спиняється на „Таймс“.

Які думки висловили в першому органі
британської (та й світової) преси роковини 4.
серпня 1914 року?

З вагоди роковин 1914—1933 „Таймс“ по-
ставив ці дві дати одну обіч другої і надрізував

статтю, в якій можна свіздо старанно розваже-
не, і якої тоє одночасно поважний і поміркова-
ний; стаття ця свідчить про глибоку журу, з
якою стоїть за розвитком подій в Європі полі-
тична еліта Великої Британії. Газета прига-
дує, що на початку 1914. року англійсько-ні-
мецькі взаємини, перейшовши в попередніх ро-
ках через кілька важких криз, були запружені
і кращі ніж довго передтим. А проте істаували
глибокі причини спору, для якого німецький
наїзд на Бельгію був лише претекстом. Зане-
справ великої німецької політики останніх кіль-
кох років, щодо якого чимало видатних англій-
ців (як лорд Гельдан) „робило собі ілюзії“, ра-
птом виникло у нього світло. „Англії рап-
том зрозуміли помід усіма сумнів, що німець-
ке царство користувалося війною як засобом,
зазряддя політики, та, що воно переносило на
світову площину і методи застрашування і на-
силства, а поміж яких Прусія спершу заволо-
дила Німеччиною і якими згодом опрусила Німеч-
чина силкувалася занавувати над Європою“.

Зайва річ окремо зазначувати, що ми тут
лише переповідаємо думки й вислови „Таймса“,
не притакуючи їм, ми не осуджуючи х від себе.
Після цього застерєження адімо такі свідомі
англійських міркувань.

Рішившись на війну, англійці дали доказ своєї традиційної впертості. В результаті німецьке царство розвалилося. Англія витала в переможну пору кращих часів. Та ледви пройшло 15 років, а англійська громадська думка, занепокоєна, питається, чи перемога була справжньою. Німеччина 1933 року являється принаймні так само як 1914 року першою причиною європейського неспокою. Невже можна чванитися перемогою своєї справи, коли вчорашній ворог, по суті своїй, непоміщений, тим самим духом надиханий, живе тих самих метод, що в минулому? Виглядає так, що Німеччина лише тою самою, що 1914 року, погордою договорів і прав малих народів. Як тоді, так і тепер Німеччина наперемінно складає миролюбні заяви і підписує серйозні протести. Як колись, вона рає лише холодом, рає жаром, щоби зжигати ось так левих своїх противників. Як колись, вона вицілює у свою молодь віру, що інші народи арії до розкладу та що вона повинна відродити світ, наводячи йому силою, коли треба, благодати німецької культури. Хто може й сумніватися, що це ауслаз сьогодні ще краще ніж 1914 року? З приходом національного соціалізму дух хресто-

носних походів поновилося і розрісся до надзвичайних розмірів. У 1914 році „окопженіє“ була коником, на якому їздили німецькі журналісти, промовці, письменники; в 1933 році п. Геббельс заповідає, що треба „розірвати залізні обруччя бойкоту, накинених Німеччині іншими народами“. Англійська газета бачить у словах цих відношу тої самої політичної ідеї, яка лягла була в основі німецької політики перед 1914. роком. Та навівний осятак зрачки „застрашаних схожостей між вчорашнім часом і часом 1914. року, „Таймс“ виводить так успокоючі аргументи. Крайній націоналізм у сьогоднішній Німеччині випливає на його думку „елементи істеричної квоности“ в порівнянні з твердою силою Німеччини царської. „Німецька політика не має за своїми плечима, як у 1914 р., найсильнішої армії світа“...

Як бачимо, єдино тільки у факті (чи може тільки у адогді), що армія німецька нині заслаба, чи ще заслаба, бачить провідний орган британської політичної думки хвилю за безпеку мира. В цьому, і не в чому іншому!

Тема для будуючих закарційних міркувань — нашим читачам, підчас літніх канікул...

Загрожена українська гімназія!

Під увагу громадянству Коломиїшини.

Як довідуюся, українська державна гімназія в Коломії найшла перед небезпечною лінійкою. Головна причина — мала фреквенція учнів. До найбільшого шкільного року вписалося до 1-ої класи лише 15 хлопців. Цей стан піддав урядовим шкільним чинникам думку зчинити 1. класу, а за тим закінчувати цілу гімназію, як „зайву“. Звертаюся а поклик до всіх свідомих місцевих громадян, щоби подбали у коломиїщині за те, щоби батьки використали повний обсяг куратора, який дозволяє складати вступні іспити також по фєріях, і щоби вписалося до тієї гімназії бодай ще 20 дітей.

Проти цього рішення вношу

РЕКУРС:

Повище рішення суперечить статті 9. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932, ч. 33, поз. 389), де нарівні поставлено аконування шкільного обов'язку через побірання навчання: а) в публічній народній школі, б) в іншій школі чи а) дома. Вираді в другій частині тої статті є доповнення поточної основної законної постанови, а саме: „Міністр Віроповідань та Освіти означає умови, на яких науку в іншій школі або дома можна визнати за сповнення шкільного обов'язку, а також установляє загрози до тих, що в цілости відтягаються від цього обов'язку“ — однак того не можна пристосувати в цьому випадку.

Міністр Віроповідань та Освіти ще не видав законного розпорядку до статті 9. закону з 11. березня 1932 р. і зокрема не означає умови, на яких науку дома можна визнати за сповнення шкільного обов'язку, — всеж такі мотиви Повітової Шкільної Ради у Львові на ту справу в цьому випадку треба вважати помилковими, а саме:

1) Передовсім обставина, що кількох батьків займають собі за свої гроші спільного учителя чи учительку для своїх дітей, не є ніяким доказом, що це є не навчання дома — тільки нелегальне наукове заведення. Таж у теперішніх часах небувалої кризи і зубожіння населення одному батькові важко власними засобами вдержати учителя чи інструктора. По наших селах є давній звичай, що громадяни спільно обробляють поле (а той ціл „спрягаються“ ті, що мають по одному коні), обсапують, обжидають і т. п. Чомуж не мали спільно найняти собі учителя для своїх дітей? Те, що не один, а кількох батьків займають собі спільно учителя чи інструктора, не зміняє очевидно суті речі.

2) Обставина, що домашня наука дітей відбувається в окремій кімнаті, не є ніяким доказом, що це не є наука дома, тим більше, що наука відбувається не в публічному будинку, тільки дійсно у приватній хаті. Окрема кімната призначена тільки тому, щоби інші особи, які крутяться по хаті, не розсвятили уваги дітей при науці. Цей другорядний, а не суттєвий справа, чи домашнє навчання відбувається у спільній, чи окремій кімнаті, а в саді, чи в городі.

За право навчання дома!

Закон про устрій шкільництва з 11. березня 1932 р. вводить для дітей у шкільному віці від 7—14 літ шкільний примус, який можна виконувати а) в державній школі, б) у приватній школі, або в) дома відповідно до вибору батьків. Батьки, які бажать, щоби їхні діти виконували шкільний обов'язок через навчання дома, повинні докласти про це юридичну повітову Шкільну Раду.

Та бувало, що деякі Повітові Шкільні Ради неупередливо виразили постановою закону не приймають до відома таких повідомлень, а навіть на дотичних батьків накладають шкільні карні. Очевидно — в таких випадках треба своєчасно робити рекурси і т. зв. опозиції (спротиви).

Для прикладу наводимо одно таке відмовне рішення Повітової Шкільної Ради у Львові і рекурс та опозиції (спротив) проти нього.

Відмовне рішення.

Рада Szkolna Powiatowa we Lwowie.

L. 9633

We Lwowie, dnia 21. kwietnia 1933.

Do Pana Wasyła Ptasznika

w Dobrzanach.

Zawiadomienie z dnia bez daty o tem, że dzieci Pana Jarosław Włodzimierz i Olga pobierają naukę w domu. Рада Szkolna Powiatowa nie przyjmuje do wiadomości, gdyż nauka ta nie jest domowa, lecz nauka w prywatnym nielegalnym zakładzie naukowym, czego dowodem jest zgromadzenie dzieci różnych rodziców, osobny lokal przeznaczony na naukę i udzielanie nauki systemem szkolnym przez silę kwalifikowaną.

Przeciwko niniejszemu zarządzeniu może Pan wnieść odwołanie przez Radę Szkolną Powiatową we Lwowie do

Kuratorium Okręgu Szkolnego we Lwowie w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu.

Wobec powyższego zarządzenia wzywam Pana do wysłania dzieci Jarosława Włodzimierza i Olgi do właściwej szkoły publicznej powszechnej w Dobrzanach. Za nieposłanie dzieci Jarosława Włodzimierza i Olgi do szkoły na mocy art. 34—38 ust. z dnia 23. 5. 1895 (Dz. ust. kraj. Nr. 57) skazuje Pana Rada Szkolna Powiatowa na grzywnę w kwocie 10 zł.

Należoną grzywnę należy zapłacić na ręce tamtejszej Zwierzchności gminnej do dnia 14. Po upływie tego terminu kwota powyższa będzie ściągana w drodze egzekucji.

Przeciw zarządzeniu na grzywnę wolno Panu wnieść „opozycję“ do Rady Szkolnej Powiatowej we Lwowie w przeciągu dni 8. od dnia doręczenia.

Przewodniczący R. S. P.

Inspektor szkolny:

(W. Furmankiewicz).

Рекурс і опозиція проти того рішення.

Проти повищого рішення вніс п. Василь Пташник рекурс та опозицію такого змісту:

1. До Кураторії Львівської Шкільної Округи у Львові через Повітову Шкільну Рад у Львові.

Рішенням з дня 21. квітня 1931 р. ч. 98/33 Повітова Шкільна Рада у Львові не прийняла до відома повідомлення, що діти підписаного громадянина Василя Пташника в Добризах Ярослав, Володимир і Ольга побірають науку дома. Як причину наведе — мовляв — це не є наука домашня, тільки нелегальна приватна школа, бо діти кількох батьків учаться нараз в окремій кімнаті та вчить їх кваліфікована учительська сила шкільним способом.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1933.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

7)

НЮ ЙОРК.

Ньюйорчани і їх походження. — Харчеві станиці. — Найбільша спальня світа.

Зрештою ньюйорчани живуть зовсім мирним життям. Осеню 1931 р. була в „New York Times“ така статистика: На тисячку населення припадає 125 дітей нижче шкільного віку, а 197 дітей ходять до різного роду шкіл, де їх учить і доглядає 7 учителів чи професорів. У цій тисячі є 275 жінок, які працюють дома (для себе і для рідні). Не всі можуть силити днем дома: 392 особи шукають заняття поза домом. З них біля 230 працюють при фізичному занятті (ремісники, обсаута, шофери), а решта — це умові працівники, що заняті по різних бюрох та у торговлі; 10 людей хорих лежить дома або в шпиталях, де їх доглядає 4 доглядачки (світські чи черниці). Останок це безробітні.

Чи супроти такої статистики можна згідливо дивитись на ньюйорчан? А зрештою — хто: то є ті ньюйорчани?

На тисячку мешканців є заледви 228 людей роджених американців з американських батьків; або обоє, або одно а батьків 390 осіб приїхали до Нью Йорку з чужини, а 332 людей таки родилися поза Америкою. Отже найбільша те Америка й має, що старий світ вислав.

Беручи під увагу барву шкіри (расу), треба на тисячку ньюйорчан записати 950 людей до Білої раси, 48 до чорної, один жовтий, а один жовтий, іншої раси.

Це і є расове та суспільне обличчя американської, а радше світової метрополії. Тут є й корінь цієї різноманітності ньюйорської вулиці.

І деж це все дівається поза звичайним заняттям? — Коли це зима, то ночами в кінах, театрах, забавових локалях, а то й на вулиці — пішо, чи в авті. В пополуножню й вечірню пору повно людей по всіх ресторанах, головню бідніших, які часом роблять враження годівельної стайні, коли при довгих столах, що стоять одні за одними, позасідає безліч голодних, які похапцем перекидають у себе їду з тарілки.

Щоби собі уявити, як виглядає менше-більше ньюйорський ресторан, вистане подати деякі цифри про те, що там зуживається. При 42 вул. є ресторан Дрейкса. Це собі середня харчівня, яку німець назвав би „Bürgerliches Restaurant“, з багатьма дотками столів. У цьому ресторані варить тижнево 3.000 робітників для 42.000 гостей. Цей ресторан зуживає на тиждень 8.600 фунтів волонини, 1.700 ф. баранини, 7.000 ф. свинини, 3.400 штук дробу, 1.735 ф. риби, 1.725 ф. масла, 13.500 штук черепак, 825 ф. кави, 3.600 кварт молока, 2.800 ка. сметани, 28.800 штук яєць, 4.000 грибів, 28.000 устриць, 9.500 ф. барабоць, 300 ф. меду, 3.900 кварт суніць, 4.500 ф. цукру, 5.000 ф. чаю, 15.000 порцій крухого плянка, 750 кварт мороженого, 222.000 булок, 1.700 тісточок, 11.520 бабок з кукурудзяної мукки і т. д.

Але а ресторани не всі можуть завсіді користати. Є такі, що заходять туди лише десь-колись. Є такі, що навикли до „кафетерії“, в якій треба себе самому обслужити. Дехто нахочить приємність у користуванні т. зв. „автоматом“, у якому за 5 і 10 цт. дістане таку перекуску, яку сподобає собі через мить швидко, хоч

теплі страви, приладжені в кухні, тут зовсім не дешевші, як у ресторани. А дехто мусить вистояти годинами в черзі навіть серед ночі на перехресті вулиць і дождати приїзду кухні, горнятка теплої зупи. Інші користають з уладжень „Армії спасення“, а то й міських добродійних заведень.

Ми вже здавна навикли, що в Америці буває все найбільше. Навіть небувала світова економічна криза мусіла виявити себе найбільшою в Америці. Очевидно, що й використовувати за собою для злагіднення цієї кризи — також найбільші в Америці, дарма, що до осені 1932 р. це діялося виключно на кошти суспільної добродійності. Нью-Йорк — це немов осередок безробіття й бездомності, як його наслідку. Тому й треба було містові щось і на це зробити (бо — як писали часописи — самих шкільних дітей голодувало 20 проц.). І воно зробило, побиваючи й під цим оглядом світової рекорд, бо приладило найбільшу спальню в світі не так розміром (200 м. довжини і 20 м. ширини), як числом шовечірніх гостей — 1.712 осіб нараз.

Ця спальня приміщена в одному складовому домі пристані. Чотирма рядами стоять подвійні залізні ліжка (долішні й горішні) з пружинними матрацами, двома коцями, простиралом і подушкою. Ряд століків на помості та низка електричних ламп, що зависають зі стелі — це вся обстановка. Від 5. години пополуножні починається рух під брамами входу до спальні. Натопи величезний. Зрештою — можна собі уявити, коли подумаємо, що в Нью-Йорку було 11 тисяч бездомних, а всі добродійні міські приюти можуть помістити асього 4.500 людей на цілії.

3) Також якийсь мовляв, це не є домашня наука, бо навчання відбувається шкільною системою — не ли-держує критики. Нині такі надприродні системи навчання, що про якісь спеціальні „шкільні“ системи вживо говорити, особливо ж при науці дома. Гід поняття „шкільної системи“ можна би хіба у крайньому випадку підняти шкільну обстановку, ведення шкільних каталогів, видаванням свідомості і т. п., а того всього в даному випадку нема. Сама ж метода чи засоби навчання тут ні при чому.

4) Висні найбільше дивоглядний є закид, що науку веде кваліфікована учительська сила. Вправді вище наведений закон з 11. березня 1932 нічого не постановляє в тій справі, хто саме має би вести навчання дома (тому можуть учить дома діти кваліфіковані і некваліфіковані особи). Означе можна би хіба зачислити батькам за заслугу, а не за провину те, що вони до навчання назвали саме кваліфіковану учительську силу. З того видно, як батькам дуже залежить на добрій науці їхніх дітей, як залежить їм на тому, щоби їхні діти не як-було, але як мога найкраще виконували шкільний обов'язок через дозволене навчання дома.

З огляду на вище наведені мотиви прохаю: скасувати рішення Повітової Шкільної Ради у Львові з дня 21. квітня 1933 ч. 98/33 і прийняти до відома, що мої діти збирають знання дома.

Добрян, дня 4. травня 1933.

Василь Пташник, господар у Добрянх.

II. До Повітової Шкільної Ради у Львові.

О П О З И Ц І Я

Василь Пташника, господаря, замешкалого в Добрянх двірського повіту проти

шкільної карі Повітової Шкільної Ради у Львові з дня 21. квітня 1933. ч. 98/33.

Я нижче відписаний, Василь Пташник, повідомляю Повітову Шкільну Раду у Львові, що спіраючись на статті 9. точка 3. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932 р. ч. 38, поз. 389) — подав, що мої діти Ярослав Володимир і Ольга аркуватимуть шкільний обов'язок через побирання навчання дома.

Повітова Шкільна Рада не прийняла того повідомлення до відома і наклала на підписаного шкільну кару у квоті 10 зол.

Проти відмовного рішення у справі навчання моїх дітей дома я зніс умотивований рекурс до Кураторії Шкільної Львівської Округи, а проти наложення шкільної карі вношу отриману опозицію.

Рішення Повітової Шкільної Ради є безпідставне і той причини, що стаття 9. вище згаданого шкільного закону передбачує накладання кар тільки до тих, що з цілости відтягаються від шкільного обов'язку, себто від побирання навчання: а) в публичній школі; б) в іншій школі чи в) дома.

Мої діти виконують шкільний обов'язок дома, тому нема законної підстави накладати на мене шкільну кару за невиконання шкільного обов'язку.

З той причини прохаю скасувати наложену кару у квоті 10 зол.

Добрян, дня 4. травня 1933.

Василь Пташник, господар у Добрянх.

При одному з п'ятих віконців зголошується бездомний відповідно до початкової букви свого прізвища. Якщо туди дібеться, поступаючи у звичайній тут „лінії“, то одержує „число“ і складає до переховку всі вартісні предмети. Ця легітимізація дає право нічліканові одержати перекуску ввечері, яка для багатьох є одним денним харчем. На перекуску складається: 5 дкг. супу з мясом, 1,8 дкг. компоту, 2,4 дкг. солодженої кави й 4 кусники хліба. За це не платити нічого, тільки мусить обмити за собою посудину.

Покріпившись, йде нічліжан у своїй обуві до кімнати, в якій розбирається і свою одягу складає до залізної скрині, заосмотреної його числом. Відповідно машинерію ця скриня йде до десінфекції. З черги йде нічліжан до купелі, де одержує фланелеву нічну сорочку й ручник і йде перед ліжком для ствердження його здоров'я. Відти вже просто до ліжка. Таку дорогу мусить відбити кожний гість цього готелю, хочби він був тут навіть і щодня. Тому, що тут нема ніякої мебелі, в яку можна би сховати одягу, нічліжани вкладають у черевники міжку ліжків, а це викликає місцевий жарт, що — мовляв — ліжка тут обуті.

Колись бували тут тільки денні робітники, які в більшій мірі тратили працю. Але згодом зростає захопила всякі верстви і стани. Сьогодні є там уже й фахові робітники та працюючі інтелігентні.

Нема що й переконувати, яким добродійством є того роду закладження. Але поминаючи фахових волокичів і неробів, певно багато з тих, що користають з такого добродійства, воділи би жити працю і змогу оплатити собі своє мешкання.

Повітове Свято У. М. Х. в Турці.

Величаве свято. — Приїзд Преосв. Подафата. — Архієрейська Служба Божа. — Похід і дефіляда. — Акалемія. — Кількія уваг.

В неділю 6-го ц. м. відбулося в Турці над Стрим велике Свято Христа при участі понад 20 тисяч учасників. Свято це пройшло під кожним оглядом величаво.

Уже від першого розсвітку почали палити з Турки юрби учасників із усіх закутків цього великого, означе „людьми забутого“ повіту. В 9-й годині приїхав автом Преосв. Йосафат, а в 10-й год. почалася на великій площі за цвинтарем полена архієрейська Служба Божа в присутності 60 священників. Заприсяжені учасників на вірність Христові довершили сам владика. Справа могла бути і незабутня враження робив цей 20-тисячний ліс чорних, спрарованих бойківських рук, витягнених у присягу.

В год. 2. рушив похід вулицями міста під перхву, де владика приняв дефіляду. Похід шів аж під церкву сам владика, оточений адисциплінованими рядами молоді в дуже гарних національних строях (із далекіх Лужка Горішнього і Бусовиць). На окрему згадку, із причини рівного маршу, гарного строю і т. д. заслужили оті села, які взяли участь у поході: Михнівці (парох о. Канада), що своїм маршем, гарним, одностайним строем і великим, найгарнішим національним прапором вибився безконкурентно на перше місце у всьому поході. Давидів, Воаче, Ісаї, Ільчик, Ясічка В. Яблінка Нижня, Комарники і Ластівки. Інші села йшли також у по-

рядку. Винув за те, що не всі учасники брали участь у поході та що ніяк не вистачило „маршдерів“ зносилася хаос в організуванні походу, а офіси хоча-но тиснулася пішеходами, треба розложити рівномірно на тих душпастирів, яких парохівми йшли неорганізовано, та на впорядників. Похід тривав 50 хвилин і взяло у ньому участь кільканадцять тисяч осіб. Після дефіляди похід розв'язався.

Свято закінчилося святою акалемією в домі „Просвіти“, яка почалася в год. 5. і на якій був теж присутній єпископ Коциловський в оточенні духовних достойників. На окрему згадку із цієї акалемії заслужують виступи турчанського мішаного хору під дир. п. Горечка, дитячого хору захоронки С. Служби у чудових національних строях, вступне слово д-ра Марціна, реферат ігумена ЧСВВ в Лаврові о. Соколовського та зокрема гостина нашого тенора д-ра Тиски, який адиснував дим разом навіть тих, які його добре знають із концертної сали і своїми піснями при аккомпаніменті п-ни Мироті Вишницької адобували собі загальне призначення. На закінчення виголосив ще коротку промову єп. Коциловський, що мав теж відважну проповідь до народу на площі. Другу проповідь на площі виголосив о. П. Імгінський.

На маргінесі цього свята годиться сказати ось-що: Турчанщина — це національно незвичайно надійний і багатий повіт із потенцієм. Дивлячись на інтелігентну, молоді із Лужка і Бусовиць, на росах та адисциплінованих міхнівчан і т. д., бачили ми ці величезні можливості національного розвитку, які наразі в турчанському повіті тільки дремають. Свято в Турці є ще одним доказом, яке велике моральне значіння та вартість має для нас Святий Рік.

Біля зорганізування цього свята трудився голова Ділового Комітету д-р Марцін, голова репрезентативного Комітету о. декан Кошбур, парох Турки о. Адриєн Левинський, гімна катехит о. Федевич і інші.

т.

Нині Ви здорові, що буде завтра з Вами не знати, тому вже нині подбайте про забезпечення Вашого майбутнього і майбутнього Вашої рідні в одиночій

УКРАЇНСЬКИМ ТОВАРИСТВОМ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ І РЕНТИ

„КАРПАТІЯ“,

ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 (власна камениця).

Буковина проти більшовицьких звірств.

Як повідомляв черновецький „Час“, дня 7. ц. м. на запрошення ініціативного комітету айшлися відпоручники всіх українських установ на Буковині на жалібну нараду з приводу безпримірних більшовицьких звірств на Україні і вибрали комітет для підготовки протибільшовицького протесту та допомоги голодним на Україні. До комітету увійшли: голова д-р А. Кирилів, заст. голови: А. Завада, секретар І.: М. Атаманюк, секретар ІІ.: В. Якубович, скарбник: А. Гривик, редакційна комісія: д-р Л. Когул і Ю. Сербинюк. Крім того вирішено улаштувати: 1) павахиди по православних і гр.-кат. церквах, 2) протестаційне віче в Чернівцях. Час павахид і віча подається до відома в пресі. Адреса комітету: Чернівці, вул. Петровича 1.

Процес у справі вбивства Голувка.

На основі рішення міністерства справедливости карний процес проти зинуватців убивства Голувка відбудеться в окружному суді у Самборі. Речниця розправи, що відбудеться у вересні, ще не визначено. На лаві обвинувачених засадуть: Олександр Буній, портіер пенсіонату ОС. Службищ у Трускавці, Мотика, знаний з останнього процесу за напад на пошту в Городку, і Роман Барановський, студент політехніки, проти якого припинено слідство з приводу вбивства поліційного комісара Чеховського. Акти слідства, що обіймають кілька томів, мають надійти з Варшави до Самбора в найближчих днях. Слідство спочиває в руках апеляційного судді для справ особливой ваги з Варшави, Йосифа Скоржинського, що у зв'язку з тією справою був перед кількома днями у Львові.

По широкому світі.

— Італійська повітряна ескадра під проводом ген. Бальбо прилетіла до Лізбони.
— Президент Машадо оголосив стан облоги на цілій території Кубі.
— До Стамбулу приїхав Ерліо в товаристві кількох членів французького парламенту.
— До Вердену приїхала прогулянка загрозливих створіння оглянути побовиниці зі світової війни.
— Французькі летуни Родо і Році вилетіли з місцевості Рави у Сирії в напрямі Марсаль.
— Французькі летуни Родо і Році вилетіли з місцевості Рави у Сирії в напрямі Марсаль. Вілтан відлетіть до Де Бурже, де їх обійняють витатимуть.

Гаразди в більшовицькому раю.

Черновецький „Час“ оголосив такого листа: Поважаний Пане Редактор! Маючи на увазі розповсюдження комунізму у наших селі, з якої причини і переведено туди і арештування кількох легкодумців, що далися на ліхову до комунізму і щоби запобігти цьому лиху, прошу помістити у Вашім шановним часописі лист, який я отримав від мого свояка з Харбіну з 15. травня 1933 р.:

Дорога рідне!

(Вилишаю подороження і запити про всі знакомі). На Ваш запит в листі, що діється на Україні, то пишу Вам от що: В Росії і на Україні дуже тяжко жити. Нарід гине, як мухи від епідемії тифу, боліванів і голоду. Люди вмирають з голоду на вулицях Києва і інших городів. Нема хліба, нема баранолі, нема ліків. Люди їдять траву, вибирають посаджену баранолу і їдять сир. То саме діється в Сибірі і у Владивостоці, куда тікав нарід.

Читайте це браття гудули, і не вірте нікому, що в СРСР добре, бо це нам пише не якийсь чужинець, а таки наш чоловік, зайнятий туди ще 1914 р.

Подав: Іван Полянський.

Ростоки, 6. серпня 1933.

Революція на Кубі.

ГАВАНА, 10. 8. ПАТ. Улицями Гавани кружать поліційні самоходи зі скорострілами. Поліція дістала наказ остріляти всі гачивні силени, бо з причини страху пекарів населення міста вже два дні без хліба.

ГАВАНА, 10. 8. ПАТ. Всі важливі будинки і мости пильнують війська. Декрет Машади, що проголосив стан облоги, подає за причину цього розпорядку революційні заворушення, які мають на меті повалити теперішній лад.

Н. ПОРК, Рузвельт оголосив відозву до населення Кубі, закликаючи до припинення політичної боротьби. Відозву пояснюють так, що президент Машадо повинен покинути Кубу.

До літньої резиденції Рузвельта в Гайд Парку прилетів спеціальний авіаліній американського амбасадора в Гавані зі звітом про події на Кубі. В політичних колах Вашингтону надує погляд, що без інтервенції Америки не обійдеться. Розійшлася навіть чутка, що два американські воєнні кораблі впливають вже на територіальні води Кубі.

Ширіть наш часопис!

З природи й техніки.

НОВЕ ФОТОЕЛЕКТРИЧНЕ ЯВИЩЕ.

Г. Майорана говорив недавно перед паризькою Академією Наук про нововідкриті ділення світла на електричну струму. А саме Майорана переносила через дуже тоненькі металеві пластини (з золота, срібла, платини, лантану (алюмінію) і цинку), що їх товщина була від одної десятої до 2 сотих міліметра, електричну струму. Відтак під час перенесення струму на світлопадали ці пластини проміннями, що походили з кварцової (ртутної) лампи, або з іншої звичайної жарівки. Під час наświetлення виявлялося, що ці змінюють потужність світла, яке освітлювало атамані металеві пластини, змінювали тем електричний опір металевих пластинок. Майорана в той думки, що аміна електричного опору наświetлюваних металевих пластинок має свою звичайну й безпосередній діалектичний зв'язок.

ВІК ДЕЯКИХ РОСЛИН І ЗВІРАТ.

З рослин найдовше живе мамутове дерево, себто каліфорнійська секвоя-велетен, бо аж 4 до 5 тисяч літ; далі йде кипарис з 3.000 літ. Тим живе від 2.000—3.000 літ. Ливанський кедр та каштан живуть біля 2 тисяч літ. Бук, липа та дуб тиснуть літ, тополя і ясені від 200 до 700 літ, ялиця, смерека та сосна 300 до 400 літ, вишневий 30 літ, європейський каштан (альпійська фіалка) 60 літ, вереска 40 літ, золотий шадринець 30 літ, кашан та черниця 25 літ.

Зпоміж звірат найдовше живе ведмецький жермш.

себто величезна черепаха з Атлантичного Океану, бо 200 літ; шупак живе 200 літ, слон 100 до 200 літ, панута 150, ора, суї та боніа 110 літ, він, верблюд, осел і медвіда 60 до 80 літ, кінь, лев, тигр, зебра та птах-співачи 20 до 25 літ, сарна, рен, коза в віці 15 літ, самітня муравля 6 до 15 літ, самець кілляна татина; собака, лис і кіт 10 до 12 літ; кірлик 5 до 7 літ; кур і миш 3 роки; пчола („матка“) 2 до 5 літ; „трутень“ 4 до 5 місяців, мотиль 1 до 3 тижнів; личинка личинки одностійної 2—3 роки, шмели видолених 4—5 років.

ВСЕСВІТНЯ ВИСТАВА В ШИКАГО.

З'являється вистава триватиме до 1. жовтня п. р. Зорганізували її у зв'язку зі столітнім містом під климком „Століття поступу“. Тереном вистави є нинішні землі на 3 милі довжини між торговельною ділянкою в селі Міміген та великий острів, оточений з усіх трьох боків. Вистава має представити розвиток усіх ділянок техніки і науки, однак не покаже продуктів, а радше способи виробництва. Вистава будинків опрацює американська. Палата обіймає простір, що може помістити 8 тисяч людей. Передбачують кількість відвідувачів на 5 мільйонів. Якщо вносити ці анимок будинків, то їхня архітектура не зовсім задовольняє європейський смак. Однак безумовно, могутні вежі, освітлені неоновими промисловими лампами, виробляють своє враження. Кошти будови покрила змієна акція; передбачені доходи значно перевищують витрати. Згідно з думкою організаторів економічна криза відбилася корисно на виставі: наслідком сильної конкуренції кількість виставців дуже велика, а кошти будови нижчі від нормальних.

А. Л.

населення Гребенова виступає проти костела як такого. Не проти костела ми, а проти того, що його мають будувати на безправно загарбленій площі. Колиж ми не хочемо допустити до безправства і виступаємо проти цього, то за несприятливості проти нас всі сили, що не перебірають у засобах, аби нас тільки зломити.

І саме оттого не виліз під увагу редакція „Газ. Поранна“, не вважачи за потрібне виступити в обороні тогочасного права і нашої людської гідності. Тимсамим не має редакція тої газети морального права виступати ні супроти нас, гребенівців, ні тим більше супроти редакції „Діла“ зі своїми дивними претенсіями й порадами.

Наперед майте відвагу, панове, виступити проти безправства і всяких його неморальних ходів, а тоді вже пишіть і свої поради! О.

Гітлер іменував свого наслідника.

Часопис „Прагер Соціал-Демократ“ доповідає з Мінхену, що на конференції в Бергесгадені з провідниками націонал-соціалістичної партії, де обговорювалося справу створення нового сенату, в склад якого увійшли би тільки визначні партійні діячі, Гітлер передав своїм учням довіря, передбаченням на членів того сенату, запечатаний лист, в якому встановлює свого наслідника на випадок своєї смерті.

— О —

Уряд диктує ціни в Америці.

Як повідомляють із Вашингтону, американський уряд піддав ревізії гуртові ціни 784 товарів. На основі тієї ревізії будуть встановлені нові ціни і вартість долара у відношенні до товарів. Уряд каже, що авишка ціни деяких товарів неосоравдана та що ціни різних продуктів є завищеними.

ГОРЯТЬ ФРАНЦУСЬКІ КОРАБЛІ.

На чердаку французького корабля „Форбен“ (містоти 7000 тон), що плив до Індокитаю, вибухла пожежа, що охопила весь корабель. На кораблі є залога 58 людей. Корабель є на Арабському Морі 600 миль від рога Гурарафур у Томалі. Майже на тому самому місці м. р. згорів французький корабель „Жорж Філіпп“. Сигнали з горючого „Форбену“ схопили голландський та французький корабель і відіслали на рятунок.

З наших літниць і живців.

Пишуть нам з Гребенова:

Допис з Гребенова про аменшену фреквенцію літників у цьому сезоні („Діло“, ч. 204) дав львівський „Газети Поранний“ (число з 7. п. м.) притоку написати статтю п. н. „Війна за костел у Гребенові“. У тієї статті „Газ. Поранна“ виступає з претенсіями до редакції „Діла“, яка проігнорувала тільки тим одним, що помістила атаманський допис без змін. Що більше! „Газ. Поранна“ хотіла би, аби редакція „Діла“ сама ще й „автолкувала парохіям Гребенова зносно їх війни“ і сказала їм „Не робіть дурниць!“ Бо, мовляв, „якщо громада навіть стратить щось на парцелі (заявлять неправдою від будову костела), то відіб'є собі з процентом на літниках. Отже „Діло“ того не скаже і ця подорожня виростає до авачиння символу“.

Не знаємо, який в подібному випадку поступила „Г. Пор.“ у відношенні до своїх польських

земляків і чи в подібній ситуації давала б їм таку пораду, якої вимагає від редакції „Діла“ в нашому положенні. З того, як „Газ. Пор.“ арефувала наш допис у „Ділі“, ми набрали переконання, що з такою радою вона супроти своїх земляків не виступила б. Бо якщо редакція того польського органу мала була при писанні своєї статистики добру волю і кермувалася об'єктивністю, то повинна була з простої приличності навести також ті факти шкільної Гребенова ріжними чинниками, які наведені в кореспонденції „Діла“, і які причиняються без осміяну дуже значно і до відпорності населення і до аменшення у нас фреквенції літників. Усе те „Г. П.“ „переочила“, а зате розписалася про „війну за костел“, хоч ту війну населення Гребенова прийняло з кончею, бо наживули йому її, що підступно, насильно і лаво безправно загарибали прегарну громадську площу під будову костела, якого ніхто з автономного населення Гребенова не потребує.

Це ще очевидно не значить, що українське

твору. Нема відпочинку трудячим рукам... У великих кітлах кипить солодка кавка, яку діти так люблять, великі шматки смачного білого хліба пахнуть „золотим колосом“. Старші дівчата розносять каву в ринках та обділюють меншу дітвору, хлопці усталилися з горнятками гусаком впоперек подвіри до кухні. Скучно ждати, поки всім поналиває. „Заспівайте що!“ і десятка молодих голосів затягла незнану мені пісню про уланів. І мов стадо чорного гайвороня насунулися на душу спомини жакливі осені... Пють діти каву, не напюються. Бачу, беруть другу, третю, ба й четверту „репетку“, як це воно тут називається. На здоров'я їм, на великий виріст, на дужі сили, на перемогу!

Попіли діти, дівчата попрятали в кімнатах і збираються домі. Та передтим ще йдемо помолитися до каплиці перед церквою св. Юра, яка тепер у ремонті. Здисциплінованими рядами стають праворуч найменші й дівчата з п. о. Ю. Мигаль, ліворуч старші хлопці з п. Мамчаком. Лунає пісня „О спомогай нас“, відтак ритмічно відмовлена молитва „Богородице Діво“ і знов спів „Боже єдиний, Боже всесильний“ безсторичним відгомном об мури церкви і митрополичої палати. Приказ: Ваїво зворот! — і вниз по узбіччю святоюрської гори задудніли сотні діточих жвавих, опалених ноженят.

П.ні Мудракова, опікунка захоронки на Левандівці, зволіла ласкаво товаришити мені в проході до тамошньої півоселі. Йдемо короткою дорогою через Кульпарківську вулицю, городами, полями, попри городеньку рогачку, а там сопід залізничний міст виходимо на скучну, одноманітну левандівську дорогу. Ах, яке тут мусить бути болото в осені і на весну! Переходимо попри величавий будинок польської школи. І тут, здається, є півоселя, бо на площі перед школою бавяться кілька десятків дітей, але які вони мають умовини праці, забави, вакаційного відлику! Нехай! Прийде к онсь і наш день, хоч покищо наша рідна школа міститься тут при бічній вулиці в невеличкій хатчині у двох кімнатах, а півоселя гуртує найбільшу дітвору в ній 61 дітей: 39 дівчат, 22 хлопців —

шкільних дітей з того 24. Вік від 3—11 літ. Півоселя веде абсолютника семінарії ані За луська.

Приміщення доволі вигідне: одна велика шкільна селя на забаву, друга захоронкова на ідально й пообідній спочинок, є й шатня. Була тут недавно магістратська комісія і найшла все в порядку. Кухня простора, кухарка ординарна, сердешна, знати, що не пожалує дітям ні хліба ні страви. А вони переважно доні й синки найбільших родичів, 15 з них дістає цілий харч зовсім даром, решта зложила мінімальну оплату.

Саме коли входимо, роблять діти пробу до святкового суботнього закінчення. За годину буде обід, а сьогодні на прохід не ходили, бо заповідається дощ. Співають, декламують, гуляють. Усі сміливі, бадьорі, зовсім нами не безтежнилися. Вигляд здоровий — і їм прибуло на ваї, видно, побут на півоселі на здоровім харчі і проходах виїшов їм на пожиток.

Останній день перед закінченням півоселі присвячую Клепарові. Погода така гарна, тепер, що варто перейти, тим більше, що дорога серед зелених Клепарівських вулиць, попіл дим інвалідів, а відтак серед подиху піль настрому бадьоро. Півоселя міститься недалеко церкви в Народнім Домі, гордості клепарівських українців. На жаль, вона замкнена на всі ступні: сідли повідомляють мене, що оселяники пішли на прогулю до ліса, а господарина на закупу. Не знаю дороги до ліса, але ось стрічаю п. Микету, який ласкаво підіймається мене туди провести. Далеко воно, бо аж під Янівським парком, але так гарно йдеться вузькими вулицями і стежечками в тіні клепарівських садків. Тут зовсім, як на селі, а вже місце прогулянки дітвори та їх шоденного побуту просто вишарпане для півоселі. Широка кітловина, заселена від вітрів; по одні бік зелене улюблене горі, звернене до сонця — по другий бік густий лісок. Між ними проваляла-доріжка, а на ній жовтий пісок, улюблений матеріал діточої забави. Десь недалеко є й жерельце студенної води, річка і ставок з шуварцем і жабами.

(Докінчення буде.)

ФЕЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. СЕРПНЯ 1933.

КОНСТ. МАЛИЦЬКА.

3)

Проходом по львівських вакаційних півоселях.

Пополудні тогожого дня вибираюся до півоселі при св. Юрі. Застаю асю дітвору на подвір'ю ліворуч — важається. Є їх тут найбільше, Записаних 150, застаю 120 — 70 дівчат, 50 хлопців — з того шкільних дітей 80! Вік від 3—15 літ. При такому числі дітвори треба було поділити їх на три відділи: найменші захоронкові діти, старші дівчата школярки і старші хлопці. Відділ хлопців веде п. Мамчак, дівчатками опікується абсолютника гімназії п. Ярослава Мигаль, який помагає одна зі старших учениць. Багато дітей у народних строях, бо сьогодні фотографувалися — а тепер важається вже вдруге; перший раз важили їх з початком вакацій. Завтра будуть їх міряти: ріст, обєм грудей, черева. Висхід важення й зіставлення з попереднім прегарні: усім дітям прибуло на ваї від 1—5 кг! Видко, що послужив їм побут на півоселі. У всіх здоровий вигляд, повні личка, опалені плечі, руки, ноги. Не диво, перебувають цілий день на дворі, в юрських городі, на подвір'ю, а то ходять на проходи під Стрийський цвинтар і на Світязь, де купуються і плавають. На слотні дні мають старші бібліотеку, яку заснувала для них провідниця. Дівчатка мають теж тут свою шадню, до якої зложили собі вже кілька центів золотих. Відберуть при кінці і будуть мати на перші шкільні потреби.

Приміщення юрської півоселі доволі невигідне. Старші хлопці гуртуються в домівці чинтаних, захоронкові діти і школярки у двох класах дівочої школи ім. Гринченка, з яких навіть не винесли лавок, так що в класах діти їдять і сплять і бавляться. Але на щастя перебувають найбільше на дворі.

Ось почулася заливка на підвечірок. Варять у у дотеперішній кухні для безробітних, яку на час вакацій припинили. Та сама п. Охримовичка, яка вважала безробітним тепер годі їм пі-

Справа звільнених робітників-українців

у м. Львові.

Комунікат.

Для 10. п. м. інтерв'ював від імені Народної Організації Українців м. Львова посол д-р Любомир Макарушка у львівському воевідстві в справі звільнення від праці понад 100 робітників-українців львівським магістратом.

Робітників, що опинилися у безвихідному матеріальному положенні після несподіваного звільнення, звинувачено подати до канцелярії Н. О. У. міста Львова, Підвале 7, III. пов., а "одинах" між 10—2 год. передпопоз. точні дані про склад їх рідин, час, спосіб, есентуальну причину їх звільнення та постійне місце побуту.

Народна Організація Українців м. Львова.

НОВИНКИ

— ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичні заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС. 106 2—3

— Українська Порада для вибору звання у Львові (вул. Словацького 14/3) даватиме поради для молоді народних шкіл у днях 15., 16. і 17. серпня в годинах 4—6. попол. 161 1—1

— Конфіскація „Діла“. Вчорашнє (209) число нашого органу підпало конфіскації за другу половину кореспонденції з Криничі п. н. „Найновіші події на Лемківщині“. Це 23-я з черги конфіскації „Діла“ в цьому році.

— Свято на Білій Горі. В неділю, 13. п. м. відбудеться, як щороку, торжественне богослуження під хрестом Маркіяна Шашкевича на Білій Горі коло Підлася пов. Золочів. Службу Богу відправити єпископ Бучко при співучасті жовничого духовенства. Свято відбудеться без огляду на погоду.

— Симфонічний концерт. Львівська радіостанція передає з Варшави в п'ятницю 11. серпня симфонічний концерт у виконанні симфонічної оркестри під диригентурою Фітельберга. Як 5-та точка концерту йде Світа Антона Рудницького. Початок концерту в год. 20-й, продовження концерту після перерви в год. 21.10.

— Перед реформою залізничної тарифи. В міністерстві залізниць обмірковують ревізію особової тарифи на залізницях. Зачувати, що ціни білетів I і II. класи будуть значно обнижчені, зате ціна їзди класом III. буде незмінена або обнижчена дуже мало. Обмежені будуть теж послуги при переїзді державних урядників.

— Хто виграв на лотерії? Першого дня тягнення 4 класи класової лотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 41613, 66390, 85769. 10.000 зол. на ч. 69153, 77936, 109635. 5.000 зол. на ч. 18905, 24040, 86584, 123440. 2.000 зол. на ч. 3450, 4702, 20357, 44411, 62153, 113326, 125399, 143055, 144900. 1.000 зол. на ч. 16107, 48967, 56168, 73517, 93946, 104063, 107965, 110882, 133353, 148763, 148833, 154376. 500 зол. на ч. 32474, 32380, 34626, 39102, 61042, 72197, 114959, 121722, 125750, 131489. 400 зол. на ч. 16727, 24593, 39127, 48263, 50040, 73520, 126120, 127758, 132510, 137965, 142389, 143900, 147836, 148694, 154547.

— Популярні потяги. Окружна дирекція залізниць у Львові вислав в днях 11. до 16. п. м. популярний потяг до Гдині. Ціна білету III. класу там і назад 27 зол. 40 с. В неділю, 13. п. м. відходить популярний потяг до Лавочного. Ціна білету в обидві сторони 7 зол. 10 сот.

— Львівська хроніка. В Бельгійському готелі при ап. Бернадинській застрілявся з невідомої причини пор. Євген Карбовський, що приїхав з Рівного. — В касарні при вул. Яблоновських застрілявся в причини нещасливої любові Бровислав Родич, воєж санітарного батальйону.

— Вбитий на основі присуду „літгойри“. Справа вбивства чоловіка, найденного коло вілли Заремби в Бруховичах під Львовом, виснажується. Підчас секції тіла зроблено відтиски пальців, які уможливили слідчому урядові ствердити, що вбитим є нотований в поліції 34-літній Йосиф Штольц, який мешкав у Підгірцях пов. Золочів і був хараний за крадіж. Нема сумніву, що Штольц вбито на основі заодійського присуду, т. зв. літгойри за якіс прогріхи супроти своїх товаришів. Найближчі дні принесуть мабуть дальше виснаження справи.

— Жертви грому. В Семківці під Львовом ударив грім у хату господаря Йосифа Єнджевоцького і поразив родину, зложив у трьох осіб і служницю. Хата станула у вогні. На рятуюнок кинувся сусід Климак, якому з нараження власного життя вдалося винести поразених на двор. Відставлено їх до львівського шпиталю. — Підчас бурі з громами бігла на павовиско до своєї худоби 17-літня Настя Бучинська із с. Сосидів пов. Бучач. По дорозі вбив її грім, що спалив їй половину голови на висоту. В цей

самім часі згинув від грому Антін Врубель, господар з Броварів пов. Бучач.

— Краєва хроніка. В поспішному потязі на лінії Перемишль-Львів незаний злодій викрав портфель з готівкою 300 зол. і 15 доларів та різними документами. — В Станіславові відобрав собі життя 51-літній Йосиф Малак, учитель середньої школи деревного промислу, зажавши кілька пастишок сублімату та підізвавши собі горло бритвою. Причиною самогубства були родинні незгоди.

— Жертви поені. В Гуті коло Порогів пов. Станіславів переїздив крізь потік Семятин Юрко Зуфалко з жінкою Анною. Розбурхані хвилі перевернули віз і люди впали в воду. Юрко Зуфалко урятувався, а жінка втопилася. Щойно після довгих розшуків найдено її тіло.

— Загадочний кістяк. Поліційна стежа, обходячи район, апаїшла на горі Високій коло Ясенева пов. Калуш в неоступному місці людський кістяк. З вигляду кістяка можна здогадуватися, що лежить там бодій від двох років, бо кости поросли мохом. Про факт повідомлено родовський суд в Калуші, що наказав дальші докопання. Це вже третій труп, знайдений в тій околиці цього року.

— Грабунок в білий день. На дорозі між Журавцею і Перемишлем три парубчакі напали в 8. год. вранці на Катерину Бережницьку із Задуброви біля Радимня і відобрали їй 20 зол., два горнята масла та пару черевиків. Бережницька йшла до суду в Перемишлі, щоб зацпатити якусь судову оплату та гривню за брата. За грабіжниками глядає поліція.

— Смерть черниці під колесами авта. В середу 9. серпня в Коломиї авто Глязера наїхало на настоятельку Сестер Служебниць 55-літню Наталію Полотнюк. Авто роздавило голову, тому Наталія Полотнюк згинула на місці.

— Італійський страйк. У Дрогобичі вибухнув страйк 400 робітників, зайнятих при регуляції Тисмениці. На основі умови робітників поділили на дві групи по 400 осіб із платою по 3 зол. денно. Групи мали працювати напереміну по два тижні. Коли в четвер рано мали змінити робітників, перша група не хотіла допустити другої групи до праці та проголосила італійський страйк. Завдяки інтервенції влади страйк закінчувався.

— Ідиля з перцем. Члени міської ради Луцька, що вийшли з спільної „одинаки“, раз-ураз доходить до зудару, поляки з жидими. Був випадок, що всі радні жиди покинули засідання. На останнім засіданні дійшло знову до сварки з того приводу, що виповіджено посаду цілій низці урядовцям жидам. Президент Беднарський, ставленник воевідства, починає чистку магістрату від жидів. Цей перець дуже псує ідилю „спулапці“. Магістрат, щоб дати працю масам безробітних напівжового елементу, намітив низку публичних робіт, для чого рада з першого кроку мусіла дати згоду на підписання векслів на 50 тисяч зол.

— Крадуть збіжжя. На Волині і в деяких сторонах Галичини появилася по селах нова язва— крадіж збіжжя по полях. Цілі ватаги міського пролетаріату вибираються на села, де вночі, а то й в білий день крадуть збіжжя в піль. Декуди молотять снопи на місці, а збіжжя згортають до мішків. До молочення ажывають роверів, які обертають колеса до гори і між дротяні шприхи вставляють колоса. Обертаючи колесами, вимолочують швидко цілі копні. Збіжжя вивозять інколи самоходами.

— Студент обманець. У Познані арештували Януша Наленч-Коженьовського, студента та голову академічної корпорації. І так Коженьовський зорганізував виставу для дітей, вистава не відбулася, грошей за білети не звернули; в кінці „Метрополіс“ виступив Коженьовський як шейк Ель Він і виголосив відчит про арабія і арабсько-польські взаємини. Публика не хотіла слухати до кінця недорічностей „шейка“ й домагалася завороту грошей. „Шейк“ скинув тоді турбан і вітик; Коженьовський розпродав 281 білетів „Червоного Хреста“ на виставу „Джам і Джам“, одначе гроші взяв собі. Видавав теж часопис для зближення славянських народів „Панславія“, одначе друкарні та співробітникам не платив.

— Соромливий злодій. Іван Несторук з Костошляниці пішов красти до свого сусіда П. Овоприччука, де його ціпмали. 56-літній Несторук із сорому повісився.

— Волинь горить. З усіх повітів Волині надходять відомости про пожежі по селах. Причини різні.

— Закриття фабрики. В Злобунові зачинена фабрика цемента „Вотинь“. 300 робітників залишилося без праці.

— Викинув гроші. З вікна поспішного поїзду Вілені-Польа викинув утрьох члених полетих

Хто хоче навчитися доброї української літературної мови, хто хоче пізнати історію своєї мови, хто хоче а-м-датися, як де говорить український народ, ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕПЛАТИТИ

Науково-популярний місячник „Рідна мова“

присвячений всебічному вивченню УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Головний Редактор і Видавець проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО. ПЕРЕПЛАТА: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1.50 чвертьрічно. За границею 1 амер. долар. Контто чехове П. К. О. число 27110. — Адреса Редакції й Адміністрації: Warszawa, Stalowa 25. m. 10.

Нові передплатники одержують журнал від 1. числа.

на половину 100-шілінгових банкнотів. Пасажир, що зробив це, не найшан.

— Тільки п'ять днів науки. Чехословацьке міністерство освіти ввело на пробу від нового шкільного року в 30 школах 5-денний тиждень науки. Субота буде вільна, так що разом з неділею молоді буде мати два дні відпочинку на тиждень. Розпорядок обов'язує головно в промислових округах, де взагалі працюють тільки 5 днів у тижні.

— Швайцарський летун загинув. Минулої суботи вилетів з Капштату швайцарський летун Кароль Навер до лету з південної Африки до Англії й загинув. Востання бачили його в суботу вчором, як з Мосамодесу в Англії летів в напрямі свого першого етапу, опісля процав всякий слід за ним.

— „Чорним днем“ чехословацького летунства був минулий вівторок, бо склалися в ньому аж три катастрофи. Коло місцевости Віде в Чехії упав з висоти 80 метрів літак. Пілот Черни пробував рятуватися легкопаромом, який з причини замалої висоти не розвинувся і летун убився. Зате сам апарат ушкодився тільки легко. Шкаве, що Черни був першим чеським пілотом, який живий легкопаром підчас летунської катастрофи в 1923 р. і вискочив щасливо з горючого апарату, за що був відзначений. Друга катастрофа була в Мильовіц, де впав на землю літак і двоє осіб згинуло. При третій катастрофі коло Малацка на Чехословащині, де впав літак, пілот урятувався завдяки легкопарому.

Студентські справи.

Про студії у Празі.

Управа Української Акад. Громади у Празі подає до відома всім, що бажали тут студювати, що у Празі існують такі високі школи: чеська й німецька техніки з усіма відділами і чеський, німецький та український університет. Вони до цих шкіл будуть відбуватися приблизно між 24. вересня і 15. жовтня. До спису треба предложити: 1) матур. свідоцтво, 2) свідоцтво моральності (оскільки була перерва в студіях або від матури минуло більше як один рік), 3) паспорт. Оплата на медичному факультеті за один семестр окола 500 кч., на техніці 1.100 кч., при чому чужинцям оплату як 500 треба зложити зараз при списі.

Згідно з розпорядком чса, уряду матур. свідоцтв мусить бути потверджене міністерством освіти тої держави, з якій дотичний випив середню школу. Для одержання паспорта потрібне фреквенційне свідоцтво, яке можна одержати тут у всіх акад. школах після предложення відпису матур. свідоцтва. — Місячне удержання в Празі коштує 500—600 кч.

По більшій інформації та фреквенційні свідоцтва звертатися на адресу: Jaris Osyp, Praha II, Stud. Demov, Na Slupi. C. S. R. На відповідь необхідно додати 2 міжнародні поштові купони.

Дописи.

БІБКА.

Арештування. Недавно, бо в другій половині липня ц. р., невідомі справники позивили в с. Романові бобрецького повіту кілька місцевих жидів. З того приводу бобрецький староста вийшов був неспійно до с. Романова, приїхав повставляти вбиті мішки на коні громади та вставляти що вночі по двох вартівників до кожної жидівської хати, яких є аж 8. Наші солони, перетомлені тяжкою працею при зливах, мусять ще недосидіти по ночах і куняти біля жидівських хат. Одначасно поліція перебрала арештування серед селянської молоді с. Романова і декількох класів відставила вже до Львова. В Бібрі арештовано теж урядовий філі Т-ла „Просвіта“ п. Рудницького, якого відставили теж до Львова. Тому прадя в філі „Просвіти“ на жидів чак. Крім того відзначено, що бобрецький громади тягав поліція на переславання всіх замітних учасників в недержавні походи на моголу польського Писецького в дні 30. липня ц. р., хоч ніякого походу взагалі не було, лише найбільше рідня Писецького вважали вбивати на моголу польського.

Діточий садок. У Бібрі сільське розширюється діточий садок. до якого записали наші нащадки цього року вже 70 дітей. Садок істнує вже кілька років і всім

З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Рух.